AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2019 / 10 • Ocak 2019

ROBERT FİSK VE TERÖRÜN MEŞRULAŞTIRILMASI

Aslan Yavuz ŞİR

Analist

İngiliz *The Independent* gazetesinin Ortadoğu muhabiri Robert Fisk tanınmış bir gazeteci olarak biliniyor. Kendisi uzun yıllardır bölgedeki gelişmeleri zaman zaman yerinden takip etmiş, çok sayıda kitap ve makale yayınlamıştır. Bir gazeteci için sahip olduğu kariyer örnek gösterilecek türden bir kariyerdir. Ancak çağımız propaganda çağıdır; Robert Fisk tıpkı 100 yıl önce Arnold J. Toynbeenin yaptığı propaganda işinde Toynbeenin hayal bile edemeyeceği bir konuma gelmiştir.

Yazılarını takip edenler görecektir ki Fisk çok sık bir şekilde Ermeni soykırımı iddialarını köşesine taşımaktadır. Fiskin bu yazılarında radikal Ermenilerin görüşünün çok da kişisel bir şekilde benimsendiği kolaylıkla gözlemlenebilmektedir. Fiskin bu tavrı belki de birçok radikal Ermeni ve Ermeni yanlısı yazardan daha fazla seviyede bir adanmışlık sergilemektedir. Nitekim Ermeni soykırımı iddiaları açısından da Fiskin gazetedeki köşesinin bir *Saturday Night Live* programına eşdeğer popülerliğe sahip olduğu bilinmektedir. O köşede yer alan kitaplar Ermeni soykırımı iddialarının şekillenmesi sürecinde kendilerine önemli bir yer bulabilmektedir. Bu haliyle Fisk aslında radikal Ermenilerin Batı medyasındaki sözcüsü ve hatta fikir önderlerinden sayılabilir.

Fisk aralarında Taner Akçamın da bulunduğu birçok tartışmalı ismi ve bunların ciddi tahrifatlar içeren yayınlarını köşesine taşımıştır. Bu çalışmalara yönelik çok ciddi eleştirileri ve karşı iddiaları bir defa dahi yazmamış, aksine Akçam gibileri tarafından yazılanları kendi görüşleri gibi sahiplenerek yayınlamıştır. Nitekim bu isimlerden bazılarının tanınmasının önünü açan da Fisk olmuştur. Oysa ki gazetecinin görevi hakikati aramak ve soru sormaktır, başkaları tarafından kendisine sunulan cevapların sözcüsü olmak değil.

Fisk bizzat kendisi de Ermeni iddialarına geçmişte iki çok önemli katkıda bulunmuştur. Bunlardan birincisi Ermenilerin en beğendikleri ve kabullenilmesi konusunda en çok emek sarf ettikleri Ermeni holokostu kavramıdır. İkinci ve esasen pek bilinmeyeni de İyi Türk karşısında Kötü Türk ayrımını gündeme getirmesidir. Bunlardan ilki Ermenilerin en başından beri hakim kılmaya çalıştıkları ilk soykırım iddialarıyla birleşince epey popüler hale gelmiş ve Fisk ve diğer bazı kişilerce belli aralıklarla gündemde tutulmaya çalışılmıştır.

Bunlardan ikincisi ise Fiskin gazetecilik kariyerindeki kırılma noktalarının ve Fiskin gazeteciliği bırakarak propagandacılığa geçişinin bir yansımasını teşkil etmektedir. Fisk, Ermenilere yardım etmiş olan Türkler ile, ya sözde Ermenilere zulmedilirken hiçbir şey

yapmamış, ya da Ermenilere yapılanlara bizzat katılmış Türkler arasında bir ayrım yapılması fikrini önce Ermeni çevrelerde kabul ettirmiş ve daha sonra da bu fikrin duyurulmasına çalışmıştır. Bu ayrımın temelinde daha adil bir tarih görüşü oluşturmak gayesi bulunmamaktadır: Fisk çok manipülatif bir şekilde iyi Türklerin sahiplenilmesinin, Ermenilerde açıkça görülebilen tüm Türklere yönelik ırkçı ve saldırgan bir tavrın bu gibi istisnalar ile çürütülmesine yardımcı olabileceğini düşünmüş olabilir. Yani Ermeniler böylece ırkçılıkla itham edilme tehlikesini bertaraf ederek tüm Türkler yerine, yalnız kötü olanları düşman olarak görebileceklerdir. Yine bu ayrımla Fisk, Türkler içinde kendilerine yakın düşünen bir gruba hitap edilebileceğini de öngörmüş olabilir. Nitekim Türk-Ermeni Protokolleri ve yakınlaşma sürecinde Fisk bu fikri sıkça gündeme taşıyarak kendileri gibi düşünen yüzbinlerce Türkün varlığından söz etmiş, Ermeni iddialarına yalnızca devletin resmi söylemiyle karşı çıkıldığını, oysa Türk halkının böyle düşünmediğini yazmıştır.

Fiskin bu ikinci katkısının zararları açıktır. Fisk, Ermeni meselesi ile ilgili kalem aldığı yüzlerce yazıdan hiçbirinde, ne Birinci Dünya Savaşında Doğu cephesinde Ermeni çeteciler tarafından katledilen 500.000in üstünde sivil Türk-Müslüman, ne de daha yakın zamana kadar sırf Türk oldukları için öldürülen diplomatlarımızdan veya yakınlarından, Ermeni terörünün bu üçüncü evresinde katledilen masum Türk ve yabancılardan bahsetmemektedir. Fiskin uzun yıllar Ortadoğuda ve Lübnanda bizzat bulunmuş bir muhabir olarak bu ülkede ortaya çıkmış olan Ermeni terörünü bilmemesi mümkün değildir. Yani Fisk terör ve şiddetin anarken gayet seçici davranmaktadır. Nitekim Fiskin iyi Türk-kötü Türk ayrımı Ermeni terörünün meşru kılınmasına imkan tanıyan bir görüştür. Fiskin terörist Soghomon Tehlirianın oğlu ile mülakatında kullandığı ifadeler bu meşrulaştırmanın işaretlerini taşımaktadır. Bu fikrin Ermenilerce de bu derece hızlı bir şekilde adapte edilebilmesinin sebebi günümüzde dahi Türklere karşı meşru bir şiddetin ne yollarla yürütülebileceğinin rahatça konuşulabilmesidir. Ermeniler hala yakın geçmişteki bu terör eylemleri ve faillerini hayranlıkla anmaktadır. Fisk onlara bunu daha meşru bir şekilde yapmanın anahtarını vermiştir.

İşte tam da bu noktada Fiskin gazeteciliği ile ilgili önemli bir saptama yapılabilir. Fisk bu tür bir meşrulaştırmayı ilk defa yapmamaktadır. Fiskin Usame Bin Ladini üç mülakat yaparak dünyaya tanıtan ve onun fikirlerini duyuran kişi olması bu bağlamda şaşırtıcı değildir. Fisk, IRAya büyük destek verdiği dönemde Muammer Kaddafiye sempati ile yakınlaşan Batıdaki belki en önemli gazetecidir. Yine Fisk, Dağlık Karabağ da dahil olmak üzere Azerbaycan topraklarının beşte birinin işgali ile sonuçlanan savaş sırasında Hocalıda ve diğer birçok bölgede yaşanan etnik temizliğin de sebebinin esasen Türklerin kendisi ve 1915te yaşanan soykırım olduğunu öne sürebilmektedir.

Fiskin gazetecilik mesleği ile bağdaşmayan bu tavrının artarak sürmesinin iki sebebi olabilir. Ya Fisk iyi araştırma yapmadan, yeterince bilgi sahibi olmadan ve özensiz bir şekilde çalışan bir yazardır ki bu esef vericidir. Ya da Fiskin tüm bu çalışmalarında hakikatin yalnızca bir kısmını dillendirmeyi seçtiğini, bazı gerçekleri göz ardı ettiğini ve manipülasyon ve tahrifat yaptığını gösterir ki bu hem gazetecilik hem de Türk ve Ermeni toplumları gibi adil ve ortak bir gelecek arayışında olan toplumların bu çabalarına yapılabilecek en büyük zarardır. Fiskin yazdığı her yazı şahsi çıkarlarının gölgesinde kalmaktadır. Toynbee 100 yıl önce Türklere karşı yürütülen propaganda çalışmasının bir

aracı haline geldiğini sonradan itiraf etmiş ve bundan pişmanlık duyduğunu açıklamıştı. Ancak ne yazık ki Fisk, Toynbeenin bu erdemine hiçbir zaman sahip olamayacaktır; görünen odur ki Fisk söz konusu propagandanın tamamen bilinçli bir şekilde yürütücüsü olmaya devam edecektir.

* Bu yazı 23 Ocak 2019 tarihli Daily Sabah'ta yayınlanan "Robert Fisk and Legitimizing Teror" başlıklı makalenin Türkçe çevirisidir.

Yazar Hakkında :

Aslan Yavuz Şir AVİM'de Kıdemli Analist olarak çalışmaktadır. Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde Uluslararası İlişkiler alanında doktora adayıdır. Türk-Ermeni ilişkileri, Ermenistan siyaseti, Orta Asya ve Kafkasya alanlarında çalışmalar yapmaktadır.

Atıfta bulunmak için: ŞİR, Aslan Yavuz. 2026. "ROBERT FİSK VE TERÖRÜN MEŞRULAŞTIRILMASI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2019 / 10. Ocak 28. Erişim Kasım 22, 2026. https://www.avim.org.tr/tr/Yorum/ROBERT-FISK-VE-TERORUN-MESRULASTIRILMASI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır